

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

**THELENYANE BATLABOLELA:
TIRAGATŠO YA BOITSHWARO**

R.S. PHALA

1999

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
UNIVERSITY OF PRETORIA
YUNIBESITHI YA PRETORIA

THELLENYANE BATLABOLELA: TIRAGATŠO YA BOITSHWARO

KA

RAGOSEBO SALOME PHALA

E neelwa go ya ka dinyakwa tša tikrii

ya

MAGISTER ARTIUM

ka

LEFAPHENG LA POLELO LE DINGWALO LE FILOSOFI

MOHLAHLI: DR M.J. MOJALEFA

MOTHUŠI: PROF P.S. GROENEWALD

YUNIBESITHI YA PRETORIA

PRETORIA

NOFEMERE 1999

DITEBOGO

Medupi ya ditebogo e tšhologela go wena mohlahli wa ka, Dr. M.J. Mojalefa. Ke leboga tlhahlo le tutuetšo tša gago Mogale, tšeo lehono di nkgontšhitšego go thwala tšholwana ye. Feta tlou ka bogolo Mogale!

Go Mokgalabje, Prof. P.S. Groenewald, ke re nka se lebale mabobo le go se fele pelo ga gago. Ke leboga thušo ya gago kudu malemeng a bjalo ka Sefora le Seafrikaanse. Ake Morena a go thuše, o re phelele Motia, gobane ba bantši ba sa go botile.

Nka lebala bjang Dr. M.M. Marggraff, yoo a nthušitšego ka go lekolalekola mošomo wo, kudu tabeng ya dikakaretšo tša Seisimane. Ke re hle, le se ke la re le lemile, le ka moso go be bjalo.

Go Mohumagatšana Moipone Letty Mathabathe, ke leboga ge o ile wa kgafela mešomo ya gago ka thoko Morufe, wa ikemišetša go ntlanyetša mošomo wo ka bokgwari bjo bo sa lekanywego. Eke Yogodimodimo a ka fela a go fa maatla a go šoma mošomo wo mobotse wo wa gago. Gola o kake tlou, Tholo!

Bafatišišikanna, e lego Mohumagadi Aphane Caroline, Barena Mahole, Mokomane gotee le Ditsepu di šia marumo, ke re re sepedišane tsela magagešo. Ke nnete go šila ke go šidišana. Nka se lebale ge re be re fela re hlohleletšana nako le nako ge re kopane ka kua phapošibohlahlelong ya rena.

Tatagobanake, Mamorei 'a Phasha' Phaahla. Ke leboga tlhohleletšo le thekgo tšeo o mphilego tšona ge ke be ke swaragane le mošomo wo. Go se fele pelo ga gago Mokone, ke gona go mphihlišitšego sekeng seo ke lego go sona, gobane o be o fela o nthwala ka sekgorokgorwana seo sa rena ge ke gopotše go ya go hlola yona mešongwana ya ka, kua Tshwane. Ke re lehono, go nna o montshepetsabošego wa borare, yo ke mo lebogago bosele. O bile boikokotlelo bja ka mo tseleng yeo ke e sepetšego. Lehono, go wena ke

DITEBOGO

Medupi ya ditebogo e tšhologela go wena mohlahli wa ka, Dr. M.J. Mojalefa. Ke leboga tlhahlo le tutuetšo tša gago Mogale, tšeo lehono di nkgontšhitšego go thwala tšholwana ye. Feta tlou ka bogolo Mogale!

Go Mokgalabje, Prof. P.S. Groenewald, ke re nka se lebale mabobo le go se fele pelo ga gago. Ke leboga thušo ya gago kudu malemeng a bjalo ka Sefora le Seafrikaanse. Ake Morena a go thuše, o re phelele Motia, gobane ba bantši ba sa go botile.

Nka lebala bjang Dr. M.M. Marggraff, yoo a nthušetšego ka go lekolalekola mošomo wo, kudu tabeng ya dikakaretšo tša Seisimane. Ke re hle, le se ke la re le lemile, le ka moso go be bjalo.

Go Mohumagatšana Moipone Letty Mathabathe, ke leboga ge o ile wa kgafela mešomo ya gago ka thoko Morufe, wa ikemišetša go ntlanyetša mošomo wo ka bokgwari bjo bo sa lekanywego. Eke Yogodimodimo a ka fela a go fa maatla a go šoma mošomo wo mobotse wo wa gago. Gola o kake tlou, Tholo!

Bafatišišikanna, e lego Mohumagadi Aphane Caroline, Barena Mahole, Mokomane gotee le Ditsepu di šia marumo, ke re re sepedišane tsela magagešo. Ke nnete go šila ke go šidišana. Nka se lebale ge re be re fela re hlohleletšana nako le nako ge re kopane ka kua phapošibohlalelong ya rena.

Tatagobanake, Mamorei 'a Phasha' Phaahla. Ke leboga tlhohleletšo le thekgo tšeo o mphilego tšona ge ke be ke swaragane le mošomo wo. Go se fele pelo ga gago Mokone, ke gona go mphihlišitšego sekeng seo ke lego go sona, gobane o be o fela o nthwala ka sekgorokgorwana seo sa rena ge ke gopotše go ya go hlola yona mešongwana ya ka, kua Tshwane. Ke re lehono, go nna o montshepetsabošego wa borare, yo ke mo lebogago bosele. O bile boikokotlelo bja ka mo tseleng yeo ke e sepetšego. Lehono, go wena ke

opa leopo ke re:

Ke phiri ya ga mmaphirima le kgomo,
Phiri ya ga mmakakola sebata,
Ye ba rego ge e re nngou, e tla ja mang?
A re e tla ja nna Matshela' Mokgadi 'a Nokaneng.
Mokone ka tshelatshela leotswana,
Ka ba ka tshela le Motlammotša e tletše.

Mphela' Nekwana' Mphela, ga ke le bale thekgo ya gago, ya lerato la bana ba letswele,
Mpedi. O bile mohlala wo mobotse go nna, Tlou ya Mašikwane 'a Mogoši.

Go batswadi ba ka, Mohu Nekwana' Mphela' Nekwana le Nogana' Monare 'a Hlabirwa.
Ke le boga kgodišo le thutolapeng tšeo le mphilego tšona. Ka maitapišo a lena, lehono
šefa, le nna ke boikgantšho bja lena. Anke Ramaatlaohle a go okeletše matšatši Nogana'
Monare.

Godimo ga tše ka moka, ke le boga Mmopi wa tšohle ge a mpolokile ka mabaka ohle, mo
ditseleng tše ditelele tša go ya le go boa Tshwane.

DITENG

TŠHUPANE

LETLAKALA

1. KGAOLO YA PELE	1
1.1 Matseno <i>Introduction</i>	1
1.2 Maikemišetšo <i>Ann.</i>	2
1.2.1 Masola, I.S.: <i>Thellenyane Batlabelela</i> , (go tšwa go tshekatsheko ya Masola, I.S. le Kgatla, P.M. Makgonatšohle, 1993)	3
1.2.2 Matemane, M.J.: N.S. Puleng, <i>Thellenyane Batlabelela: A Study Guide</i> (1993)	3
1.2.3 Groenewald, P.S.: Dingwalo: BA (Hons) N.S. Puleng, <i>Thellenyane Batlabelela</i> (1991)	4
✓ 1.3 Mokgwa wa nyakišišo <i>Research Methods</i>	5
1.4 Taetšonyakišišo	6
1.5 Tihalošo ya dikgopolo	7
1.5.1 Diteng	7
1.5.2 Thulaganyo	9
1.5.3 Mongwalelo	11
1.5.4 Pikareski	13
1.5.5 Thuto	14
1.5.6 Boitshwaro	15
1.6 Tshepedišo ya ditaba	17
2. KGAOLO YA BOBEDI	18
2.1 Diteng I	18
2.1.1 Matseno	18
2.1.2 Kakaretšo ya diteng tša <i>Thellenyane Batlabelela</i>	18

2.1.3	Tlhalošo ya dielemente tša diteng	20
2.1.3.1	Baanegwa	20
2.1.3.2	Ditiragalo	22
2.1.3.3	Nako	24
2.1.3.4	Felo	26
2.1.4	Tlhalošo ya dielemente tša diteng tša <i>Thellenyane</i>	26
	<i>Batlaboleta</i>	
2.1.4.1	Baanegwa	26
2.1.5	Kakaretšo	38
3.	KGAOLO YA BORARO	39
3.1	Diteng II	39
3.1.1	Matseno	39
3.1.2	Ditiragalo	39
3.1.3	Tikologo	46
3.1.3.1	Nako	46
3.1.3.2	Felo	51
3.1.4	Kakaretšo	53
4.	KGAOLO YA BONE	54
4.1	Thulaganyo I	54
4.1.1	Tshepedišo	54
4.1.2	Matseno	54
4.1.3	Moko wa ditaba	54
4.1.4	Moakanyetšo	56
4.1.5	Thaetlele	57
4.1.6	Dikokwane tša thulaganyo	63
4.1.6.1	Kalotaba	64
4.1.7	Dielemente tša kalotaba	69

4.1.7.1 Baanegwa	69
4.1.7.2 Ditiragalo	73
4.1.7.3 Nako	74
4.1.7.4 Felo	76
4.1.8 Dithekniki tša thulaganyo	77
4.1.9 Kakaretšo	89
5. KGAOLO YA BOHLANO	90
5.1 Thulaganyo II	90
5.1.1 Matseno	90
5.1.2 Moko wa ditaba	90
5.1.3 Moakanyetšo	90
5.1.4 Tirišo ya dikokwane tša thulaganyo	91
5.1.4.1 Kalotaba	91
5.1.4.1.1 Baanegwa	91
5.1.5 Kakaretšo	130
6. KGAOLO YA BOSELELA	131
6.1 Thulaganyo III	131
6.1.1 Matseno	131
6.1.2 Ditiragalo	131
6.1.2.1 Kakaretšo ya diteng tša kalotaba	131
6.1.2.2 Ditiragalo tša kalotaba	133
6.1.2.3 Tlhalošo le tšhomišo ya dithekniki tša kalotaba	135
6.1.3 Nako	140
6.1.4 Felo	143
6.1.5 Kakaretšo	144
7. KGAOLO YA BOŠUPA	146
7.1 Thulaganyo IV	146

7.1.1	Matseno	146
7.1.2	Tšwetšopele	146
7.1.2.1	Kakaretšo ya diteng tša tšwetšopele	148
7.1.2.2	Tlhalošo le tirišo ya dithekniki	149
7.1.2.3	Tlhalošo le tirišo ya ditema le ditemana	151
7.1.3	Sehloa	158
7.1.3.1	Kakaretšo ya ditiragalo tša sehloa	160
7.1.3.2	Sehloa sa <i>Thellenyane Batlabolela</i>	161
7.1.3.3	Dithekniki tša sehloa	161
7.1.4	Tlemollahuto	164
7.1.4.1	Kakaretšo ya ditiragalo tša tlemollahuto	165
7.1.4.2	Tirišo ya tlemollahuto ya <i>Thellenyane Batlabolela</i>	168
7.1.4.3	Tirišo ya dithekniki tša tlemollahuto	171
7.1.5	Kakaretšo	175
8.	KGAOLO YA SESWAI	176
8.1	Thumo	176
8.2	Matseno	176
8.3	Kgaolo ya pele	176
8.4	Kgaolo ya bobedi	177
8.5	Kgaolo ya boraro	178
8.6	Kgaolo ya bone	179
8.7	Kgaolo ya bohlangano	180
8.8	Kgaolo ya boselela	181
8.9	Kgaolo ya bošupa	182
8.10	Bofokodi bja tiragatšo ya <i>Thellenyane Batlabolela</i>	183
8.11	Bibliokrafi	188
8.12	Summary	201
8.13	Opsomming	204